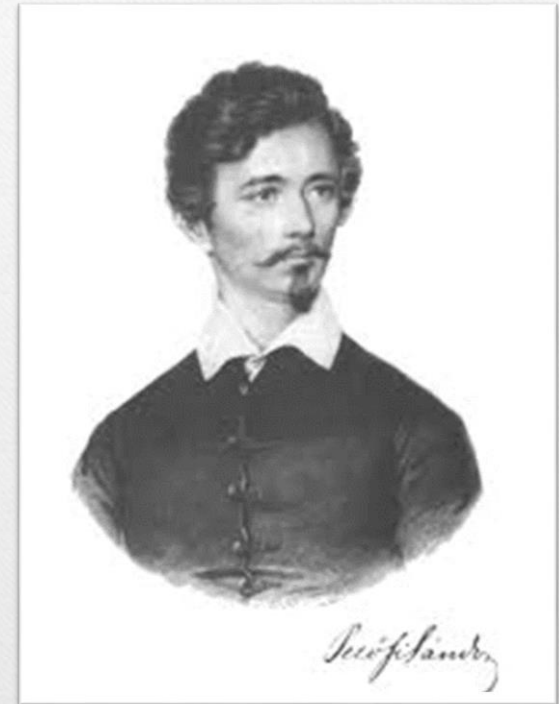

Petőfi Sándor
(1823 – 1849)

Nemzeti dal

- 1848 tavaszán a párizsi és bécsi forradalom kitörését Petőfi és a pesti ifjúság lelkesedéssel ünnepelte.
- A **márciusi ifjak** (haladást előkészítő költők, írók, jogászok) a **Pilvax kávéházban** tartották összejeveteleiket.
- A szabadság, egyenlőség, testvériség jegyében fogalmazták meg a 12 pontba foglalt kiáltványukat:

Mit kíván a magyar nemzet?
 (sajtószabadság, egyenlőség,
 magyar kormány,
 saját hadsereg, közös adózás,
 nemzeti bank stb.)

- Ekkor írta Petőfi a *Nemzeti dal*t.

Mit kíván a magyar nemzet.

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

1. Kivánjuk a' sajtó szabadságát, censura eltörlését.
2. Felelős ministeriumot Buda-Pesten.
3. Évenkinti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti órsereg.
6. Közös teherviselés.
7. Urbéri viszonyok megszüntetése.
8. Esküdtszék. képviselőt egyenlőség alapján.
9. Nemzeti Bank.
10. A' katonaság esküdjék meg az alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a' külföldieket vigyék el tőlünk.
11. A' politikai statusfogyók szabadon bocsáttassanak.
12. Unio.

Egyenlőség, szabadság, testvériség!

○ Szómagyarázat:

hí – hív

kárhozott – elátkozott

sehonnai – hazátlan, jöttment személy

bitang – hitvány gazember

gyalázat – aljas dolog

Pilvax kávéház

Nemzeti dal

Talpra magyar, hí a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés, válasszatok! –
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Rabok voltunk mostanáig,
Kárhozottak ősapáink,
Kik szabadon éltek-haltak,
Szolgaföldben nem nyughatnak.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Olvasókönyv 95. oldal

Sehonnai bitang ember,
Ki most, ha kell, halni nem mer,
Kinek drágább rongy élete,
Mint a haza becsülete.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Fényesebb a láncnál a kard,
Jobban ékesíti a kart,
És mi mégis láncot hordtunk!
Ide veled, régi kardunk!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

A magyar név megint szép lesz,
Méltó régi nagy híréhez;
Mit rákentek a századok,
Lemossuk a gyalázatot!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Hol sírjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

(Pest, 1848. március 13.)

Műnem: líra

Műfaj: dal (kiáltvány, indulóként is értelmezhető)

- 6 versszak, 8 soros strófák
- A költő érzelmeit tisztán és egyszerűen fejezi ki
- Petőfi felismerte, hogy a társadalmi igazságtalanságok fölszámolásának útja a forradalom, sürgeti, költészetével előkészíti az eseményeket
- Megszólított a nemzet, a magyarság egésze – cselekvésre szólít, biztat
- A refrén - feladata a közösség buzdítása, a tömegek feleletét visszhangozza

Ütemhangsúlyos/magyaros verselés

A hangsúlyos és hangsúlytalan szótagok szabályos váltakozása a verselésben. Egysége az ütem.

Egy hangsúlyos szótag után három hangsúlytalan szótag következik → ezek együttese az **ütem**

A hangsúlyos verset ütemezzük:

- az ütemhatáron szóban megállunk
- írásban pedig függőleges vonallal jelöljük

„**Talpra** magyar, / **hí** a haza!

Itt az idő, / **most** vagy soha!

Rabok legyünk / **vagy** szabadok?

Ez a kérdés, / **válasszatok!**”

Mondatalakzatok

A stílus élénkítésére szolgáló eszköz

a. Megszólítás	Talpra magyar, hí a haza!
b. Felszólítás	Ez a kérdés, válasszatok!
c. Felkiáltás	Itt az idő, most vagy soha!
d. Kérdés	Rabok legyünk vagy szabadok?
e. Ismétlés	Esküszünk, esküszünk...
f. Ellentét	Lánc - kard

Áthajlás – a költészetben feszültségteremtő hatása van

Pl. „A magyarok istenére

Esküszünk,

Esküszünk, hogy rabok tovább

Nem leszünk!”

- Petőfi tettekkel bizonyította, hogy a költőnek is fontos feladata van egy forradalomban. Vezetni kell a népet, példát mutatni.
- Bem seregében harcolt, Segesvárnál látták utoljára 1849. július 31-én. (26 éves)
- Valószínűleg tömegsírban nyugszik, bár egyesek orosz hadifogolynak vélték Barguzinban (Oroszországban). Halálának körülményeit továbbra is kutatják.

Petőfi utolsó képe.
Orlay Petrics Soma munkája

Orlay Péter festmény

Fotó Orlay Péter Soma Művészeti Társaság 1874-75

Petőfi legutolsó képe

Kokárda (szalagrózsa)

Olvasókönyv 98.oldal

- Az 1848-as forradalom óta a magyar kokárda a függetlenség, a szabadság szimbóluma.
- Az első kokárdát (francia mintára) Magyarországon Szendrey Júlia, Petőfi felesége varrta.

Barabás Miklós festménye

Feladat

A Nemzeti dal (mi?) Petőfi egyik leghíresebb verse, és a Himnusz és a Szózat mellett a legtöbbet emlegetett alkotás.

E vers az 1848/49-es forradalom és szabadságharc (minek?) egyik jelképe lett.

A verset a 12 ponttal együtt a Landerer nyomdában (hol?) nyomtatták ki.

Petőfi a Pilvax kávéházban (hol?) olvasta fel először.

Petőfi társait márciusi ifjaknak (minek?) hívjuk.

Petőfi híres szállóigéi

- ismert személy híressé vált mondása
- közismertté vált idézet

(Olvasókönyv, 96. oldal)

- Haza csak ott van, ahol jog is van.
- E hazában ősi jelszó: / Ej ráérünk arra még!
- Ki a virágot szereti, rossz ember nem lehet.
- A szerelem sötét verem.
- Egy gondolat bánt engemet.

Összefoglaló

Műnem: líra

Műfaj: dal, alkalmi dal

- 6 versszak, 8 soros strófák

- Mondatalakzatok:

megszólítás, felszólítás, felkiáltás, kérdés, ismétlés, ellentét

- Ütemhangsúlyos verselés

- Az 1848/49-es szabadságharc egyik jelképe

Nemzeti dal.

Talpra, magyar, hi a' hazs!
It az idő, most vagy soha!
Etek legyenek vagy szabadok!
Ez a kérdés, válaszunk! —
A magyarok ismétre
Ekkorunk,
Ekkorunk, hogy rabok tovább
Nem leszünk.

Etek volánk mostanáig.
Karbontűk fegyverünk.
Mű szabadság etek helyek.
Munkatöredék nem nyugtatunk.
A magyarok ismétre
Ekkorunk,
Ekkorunk, hogy rabok tovább
Nem leszünk.

Sohasmi bíráng rühör,
Ez most, ha kell, halál sem mer,
Etek drágább csagy életre,
Nem a hazs lecsúszta.
A magyarok ismétre
Ekkorunk,
Ekkorunk, hogy rabok tovább
Nem leszünk.

Fegyvered a' ismétre a' kard,
Jóhadú ékünk a' kard,
Ez az idő, most vagy soha!
Ez a kérdés, válaszunk!
A magyarok ismétre
Ekkorunk,
Ekkorunk, hogy rabok tovább
Nem leszünk.

A magyar név megint szép lesz,
Mű az idő, most vagy soha!
Ez a kérdés, válaszunk!
A magyarok ismétre
Ekkorunk,
Ekkorunk, hogy rabok tovább
Nem leszünk.

Haj vörösk domborúak,
Láncokunk leborúak,
Ez az idő, most vagy soha!
Ez a kérdés, válaszunk!
A magyarok ismétre
Ekkorunk,
Ekkorunk, hogy rabok tovább
Nem leszünk.

Petőfi Sándor.

*Be 1848. március 15-én keltetve a magyarok
szabadságát a magyarok ismétre
Ekkorunk, hogy rabok tovább
Nem leszünk.*

Házi feladat

1. Fogalmazzátok meg a barátság 12 legfontosabb pontját!

Hallgassátok meg a verset Sinkovits Imre előadásában!

(<https://bit.ly/2SFfNse>)

ÉnekeljeteK a Kormorán együttessel! (<https://bit.ly/2DqqX7R>)

<https://learningapps.org/10092782>

<https://learningapps.org/8286609>

